

Innlegg i finansdebatten (del 2)

Taler

Johan Nygaardsvold

Dato

23 februar 1933

Sted

Stortinget

1 Jeg hadde ikke tenkt å ta ordet mer i denne sak, fordi jeg stort sett er godt
fornøyd både med den debatt som er ført, og med stillingen slik som den ligger
an nettopp nu; men det er enkelte ting i debatten som jeg har festet mig ved, og
som har forekommet mig nokså merkverdige. Det er for det første at det både
5 fra regjeringens side og dessuten fra dem som har tatt op forsvaret for
regjeringen, høires talere, er pekt på at der foreligger ikke nu noget saklig
grunnlag for en parlamentarisk krise. Det betones av nær sagt alle de som har
hatt ordet fra høires side, og det er blitt sterkt betonet av regjeringens
medlemmer.

10

Jeg skulde gå ut fra, at de som beklager sig over mangel på saklig grunnlag, burde
være opmerksom på det som er gått forut for denne debatt, og det er kritikken
over regjeringens budgettforslag, over regjeringens stilling til den økonomiske
krise og krisens virkninger utover bygdene, det er kritikken over at regjeringen
15 ikke har ført op på sitt budgett det som vi mener må til forat man kan opta en
effektiv bekjempelse av krisens virkninger, både når det gjelder arbeidsløsheten
og når det gjelder gjeldstyngden og rentestyngden utover i bygdene. Dessuten er
det jo den ting, at vi ikke synes det er riktig at regjeringen, for å opná besparelser,
overfører utgiftene fra staten til kommunene og de private.

20

Vi har derfor i vårt forslag til budgettinnstillingen pekt på, at efter vår mening
må det brukes så og så meget for kunne få en annen innstilling på disse områder.
Jeg er fornøyd med at den kamp vi har ført for at staten skulde ta et effektivt løft
for å bekjempe arbeidsløsheten, nu har fått tilslutning av venstre. Det er riktig
25 nok, som jeg også sa igår, at i de retningslinjer som venstre har trukket op for det
kommende politiske arbeid her, er det ikke nevnt nogen bestemte summer, men
de har sagt fra at de vil være med på en økning av disse bevilgninger, slik at det
kan bli en effektiv bekjempelse av arbeidsløsheten. Det faller i tråd, som jeg sa
før og sa under trontaledebatten, med de bestemte krav vi stillet ifjor og stiller

i år.

Mot disse krav er det at høire og bondepartiet har stillet sig. Høire vil jo absolutt ikke erkjenne at man kan gjøre noget av betydning mot den herskende
35 arbeidsløshet ved å bevilge midler til å sette særlig nødvendige arbeider i gang for de arbeidsløse. Og bondepartiregjeringens opføring på budgettet til bekjempelse av arbeidsløsheten er, i den situasjon vi står i idag, omtrent likt med ingenting. Jeg skulde mene at der er saklig grunnlag for å felle en regjering som står så uforstående like overfor de økonomiske vanskeligheter som de arbeidende
40 klasser har å kjempe med.

Dessuten er det en annen ting som jeg finner nokså bemerkelsesverdig, og som jeg vil få lov til å sette fingeren på. Det er et ord som er blitt brukt her i Stortinget når det gjelder ministerkriser, og det er at avgåtte statsråder blir som
45 oftest mannvonde. Jeg synes at bonderegjeringens statsråder, og kanskje i første rekke statsministeren, er blitt mannvonde også før de slipper ut av regjeringen. I de 18 år jeg har sittet i Stortinget, har jeg vært med ved forskjellige ministerkriser, og har sett hvorledes de forskjellige statsråder har tatt sin avskjed, men make til avskjedsprediken som den der blev prestert av statsministeren igår
50 og av forsvarsministeren idag, har jeg aldri hørt. -

Der snakkes om at der ikke er saklig grunnlag for å felle denne regjering. Jeg vil minne om at der også var en arbeiderregjering - man understreker nu at dette er den første bonderegjering - og at denne første arbeiderregjering blev felt på et
55 ikke saklig grunnlag. Den blev felt før den fikk legge frem og gå inn for de saker som den mente den måtte fremme. Men hvordan tok arbeiderpartiregjeringen det i motsetning til statsminister Hundseids optreden igår aftes? Jeg ber dem som var til stede: trekk en sammenligning.

60 Jeg skal ikke komme inn på de andre statsråders anførsler. Hr. Oscar Nilssen har behandlet det som justisministeren sa om matlapp-systemet og forsorgen. Jeg var opmerksom på at det rasjoneringsystem som statsråd Lindboe hadde utarbeidet for de forsorgsunderstøttede, skulde være grunnet på videnskapelige erfaringer, og det skulde være tilstrekkelig for en familie å leve av. -

65

Presidenten: Tiden er omme.

Nygaardsvold: Jeg minner presidenten om at han tok forbehold om at enkelte

70 skulde få litt lenger tid. Det var ikke tilfelle for mig i trontaledebatten. Jeg vil be
om at presidenten viser litt overbærenhet like overfor arbeiderpartiets talere nu i
finansdebatten.

75 Presidenten: Presidenten går ut fra at representanten ikke vil trekke for store
veksler på presidentens tålmodighet.

Nygaardsvold: Jeg skal snart være ferdig. - Jeg har liggende for mig en matseddel
fra en kommune, hvor en familie på 7 personer har fått sig tildelt 6 kg. mel, 2 kg.
sild, 2 kg. poteter og 1 kg. margarin for uken. Er det videnskapelig bevist at det
80 er nok for en sådan familie å leve av, og er en sådan sammensetning beregnet på
å være til fordel for kvinner og barn, som statsråden sa? Mer skal jeg ikke si om
den ting.

Statsråd Quisling har sunget sin svanesang, og jeg er også yderst tilfreds med at
85 den svanesang er sunget. Vi kunde ikke fått en bedre avslutning hverken på hr.
Quislings virksomhet eller på bondepartiregjeringens. Jeg hørte nok at statsråd
Quisling sa at han vilde gå ut og egle op folket nu. Ja, jeg tror nok at det kan
bevirke opegling, hvis statsrådets metoder skal føres ut i handling, det som han
prediket i teorien her. Jeg vet ikke om statsministeren vil svare mig. Jeg vil bare
90 få lov til å spørre om det er med statsministerens og den samlede regjerings
konsens at statsråd Quisling har holdt sin tale her idag, at statsråd Quisling
peker på at han skal komme tilbake, men da skal det være for å få en
riksregjering, som skal få fullmakt til å utføre det fornødne, altså sette Stortinget
ut av funksjon. Han vil forelegge vårt program for Høiesterett. Jeg vil anbefale
95 at regjeringen før den går, forelegger også statsråd Quislings ideer for
Høiesterett og ser om de er så lovmedholdige efter de nuværende lover som han
gir det utseende av. Vi vil minnes denne tale, og den skal bli tatt frem. Vi har
ikke tid til å gå inn på den nu, men bevare mig vel hvor den tale skal komme til å
lyde utover når opeglingen skal begynne.

100

Kilde

105 Stortingstidende 1933, s. 629-30

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/innlegg-i-finansdebatten-del-2>